

Az amerikai–dél-koreai szövetség dinamikája (2.)

Dynamics of the US-South Korea Alliance (2)

MEZEI TIBOR

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Ugrósdy Márton

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Mezei Tibor, 2022.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2022.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2022.06>

Összefoglalás: Míg elemzésünk első részében a Koreai Köztársaság és az Egyesült Államok közötti kapcsolatoknak a dél-koreai demokratikus átmenettől (1987–88) kezdődő negyedszázadban történt alakulását tekintettük át, ebben a részben az elemzés tárgya a 2013-tól napjainkig tartó időszak. A fő kérdés továbbra is az, hogy Szöul önálló külpolitikai kezdeményezésre és középhatalmi ambícióinak kibontakozására való igénye miképpen egyeztethető össze az ország biztonságának sarokkövét jelentő amerikai szövetséggel. Ezzel összefüggésben mérleget vonunk és értékeljük Mun Dzsein elnök hamarosan véget érő elnöki periódusát a két ország közötti kapcsolatok vonatkozásában.

Kulcsszavak: Dél-Korea, az USA és a Koreai Köztársaság közötti kapcsolatok, „új déli politika”, Mun Dzsein elnök

Abstract: *While the first part of our analysis provided an overview of the dynamic of US-Korea relations during the quarter of a century following the democratic transition in the Republic of Korea (1987-88), the second part analyzes the period between 2013 and 2022. The major issue we focus on is still how Seoul's aspiration for autonomous foreign policy and for middle power status can be adjusted to the US-Korea alliance which is considered to be the cornerstone of Korea's security. Moreover, since President Moon Jae-in's term is soon coming to its end, it is timely to evaluate his performance with respect to how US-Korea relations stand.*

Keywords: *South Korea, US-Korea relations, New Southern Policy, President Moon Jae-in*

FOLYTONOSSÁG ÉS ÚJ REGIONÁLIS KIHÍVÁSOK

I Mjongbak elnök utóda, [Pak Kunhje asszony](#) sajátos szereplője volt a koreai politikának. Egyrészt személyében először választottak női államfőt a Koreai Köztársaságban, másrészt családirag erősen kötődött a jobboldali-konzervatív *establishment*hez, hiszen apja, Pak Csonghi tábornok – majd elnök – volt, aki autoriter módon irányította az országot 1961–79 között. Pak asszony lényegében továbbvitte elődje külpolitikai irányvonalát mind Dél-Korea középhatalmi ambíciói erősítésében, mind az Egyesült Államokkal való szövetség megerősítésében. 2013 szeptemberében, az éves ENSZ Közgyűlés margóján, őt, magát középhatalomnak tekintő állam, Mexikó, Indonézia, Dél-Korea, Törökország és Ausztrália külügyminiszteri szintű konzultációs mechanizmus kialakításában egyezett meg, amelyet országaik kezdőbetűiből MIKTA-nak neveztek el. Az együttműködést új innovatív partnerségként határozták meg, és elsődlegesen az energiabiztonság, a jó

kormányzás, a gazdasági kapcsolatok fejlesztése, a fenntartható fejlődés és a nemzetközi békefenntartás témáiban folytattak egyeztetéseket az elmúlt években. Nem sokkal hivatalba lépését követően, az amerikai–dél-koreai szövetség megkötésének 60. évfordulója alkalmából, 2013 májusában, Pak elnökasszony közös nyilatkozatot adott ki Obama elnökkel, amelyben lényegében megerősítették a 2009-es *Joint Vision for the Alliance* dokumentumban megfogalmazottakat. Egyetlen hangsúlybeli eltérés tapasztalható: míg a 2009-es közös nyilatkozat a globális szintű ambíciók megjelölése mellett az ázsiai és csendes-óceáni térségre (Asia-Pacific) hivatkozik, addig az újabb dokumentum kifejezetten az északkelet-ázsiai térség kapcsán szögezi le, hogy „az Egyesült Államok és a Koreai Köztársaság közötti szilárd szövetségre alapozva, készek vagyunk [arra törekedni, hogy a béke és az együttműködés korszakát építsük Északkelet-Ázsiában.](#)” Ez a kitétel annak fényében érdemel figyelmet, hogy Pak Kunhje asszony az 60. évfordulóra emlékező közös nyilatkozattal egyidőben hirdette meg az [Északkelet-Ázsiai Béke és Együttműködés Kezdeményezését \(NAPCI\)](#). A NAPCI célul tűzte ki egy olyan regionális multilaterális kormányközi együttműködés megteremtését, amely megoldani hivatott az „Ázsia-paradoxon” problémáját, vagyis azt, hogy a nagymértékű gazdasági összefonódás és interdependencia ellenére sem sikerült eddig kialakítani a biztonsági kérdésekben való együttműködést előmozdító regionális multilaterális mechanizmust. Pak elnökasszony elképzelése szerint a kelet-ázsiai régió államai közötti multilaterális párbeszédén keresztül lehetne kialakítani a béke és a kooperáció kultúráját, valamint kormányközi mechanizmusát. Ezen belül a NAPCI elvileg alkalmas lehet az észak-koreai probléma kezelésére is a párbeszéd mechanizmusain keresztül.

A NAPCI melletti kormányzati elköteleződés, a pekingi vezetés kezdetben nem teljesen elutasító hozzáállása, valamint a „kedvező csillagállás” tényezője – amire mindjárt kitérek – elősegítették, hogy Pak asszony elnöki terminusának első három évében jelentősen fejlődtek a gazdasági mellett a Kína és Dél-Korea közötti *politikai* kapcsolatok is. A kétoldalú gazdasági kapcsolatok már az ezredfordulótól kezdve ugrásszerű fejlődésen mentek keresztül, Kína 2004-ben Dél-Korea elsősorú gazdasági partnere lett, megelőzve az Egyesült Államokat.

A „kedvező csillagállás” azt jelentette, hogy Pak Kunhje elnökasszony és Hszi Csinping elnök-pártfőtitkár nagyjából egy időben vették át országaik vezetését, és mindketten közvetlen elődjükhöz képest aktívabb regionális szerepre törekedtek. Ehhez adódott még ebben az időszakban az elhidegülés a kínai–észak-koreai kapcsolatokban; Hszi Csinping nem volt hajlandó fogadni a KNDK új vezetőjét, Kim Dzsongunt, mivel úgy ítélte meg, hogy az ifjú diktátor semmibe veszi Pekingnek az észak-koreai atomprogram látványos felgyorsítása miatti aggodalmait.

Ugyanakkor Hszi elnök 2013-ban fogadta Pak elnökasszonyt Pekingben, sőt a következő évben Szöulba látogatott, ami nyilván üzenet volt Kim Dzsongun számára is, hiszen olyan még nem fordult elő, hogy egy újonnan megválasztott

kínai vezető előbb látogat el Dél-Koreába, mint a KNDK-ba. 2015-ben megkötötték a két ország közötti szabadkereskedelmi megállapodást, majd a Koreai Köztársaság ugyanazon évben csatlakozott a kínai kezdeményezésre létrejött Ázsiai Infrastrukturális Befektetési Bankhoz (AIIB). Az Obama-adminisztráció elutasító módon viszonyult a Peking által elindított projekthez, és szövetségeseit is igyekezett lebeszélni a csatlakozásról. Ennek ellenére Dél-Korea mellett – többek között – Ausztrália, Németország, az Egyesült Királyság és Hollandia is részt vett a Befektetési Bank alapításában.

[Azonban 2016 első felében megváltoztatta a régió belüli kapcsolatok dinamikáját](#), hogy a KNDK 2016 elején újabb kísérleti atomrobbantást hajtott végre, majd sorozatos ballisztikus rakétakilövésekkel provokálta szomszédjait és a nemzetközi közösséget. A Pekinghez való közeledés Szöul számára nemcsak a gazdasági kapcsolatok és a régió belüli bizalomerősítés tekintetében volt fontos, hanem azért is, mert arra számítottak, hogy adott esetben Peking hajlandó lesz Phenjan vonatkozásában is konstruktívan fellépni. Ez a számítás azon alapult, hogy a KNDK gazdaságilag jelentős – gyakorlatilag teljes – mértékben Kínától függött, és a szülői vezetés abban bízott, hogy Peking kész lesz bizonyos nyomást gyakorolni észak-koreai partnerére, előmozdítandó a tartós rendezést a Koreai-félszigeten.

Kim Dzsongun 2016 folyamán a legmagasabb fokozatra kapcsolva felgyorsította nukleáris- és ballisztikusrakéta-programját, ami növekvő nyugtalansággal töltötte el a dél-koreai kormányzatot. Szöul úgy érezte, hogy Peking nem lép fel kellő erővel a KNDK megfékezése érdekében, és ezért úgy döntött, hogy – a Koreai Köztársaság biztonsága érdekében – mégis csatlakozik az Egyesült Államok által kifejlesztett [THAAD rakétaelhárító-rendszer](#)hez. 2016 júliusában bejelentették, hogy a két ország megállapodott a THAAD elemeinek dél-koreai területre való telepítésében. A bejelentést követően mind Kína, mind Oroszország erőteljesen tiltakozott a telepítés terve ellen, mivel attól tartottak, hogy a rendszer ellenük is irányulhat majd a jövőben. A Peking és Szöul közötti politikai kapcsolatok évtizedes mélypontra kerültek Pak Kunhje asszony elnöki terminusa végére a THAAD rakétaelhárító-rendszer Dél-Koreára való kiterjesztése miatt.

Másrészről azonban Szöul csatlakozása a rakétavédelmi rendszerhez pozitív lökést adott az amerikai–dél-koreai kapcsolatoknak, amire igencsak szükség volt, tekintve Donald Trump bizonytalanságot keltő megnyilvánulásait. Trump még választási kampányában meglebegtette, hogy kivonná az amerikai csapatokat Dél-Koreából, ha Szöul nem ad jelentősebb pénzügyi hozzájárulást a katonák ottani állomásoztatásához. Bár elnöki tisztségét elfoglalván Trump kiállt a két ország védelmi szövetsége mellett, négyéves hivatali ideje alatt összességében erős kételyeket ébresztett ázsiai szövetségeseiben elkötelezettsége szilárdságát illetően.

MUN ELNÖK SZINTÉZISRE TÖREKVŐ KÜLPOLITIKÁJA

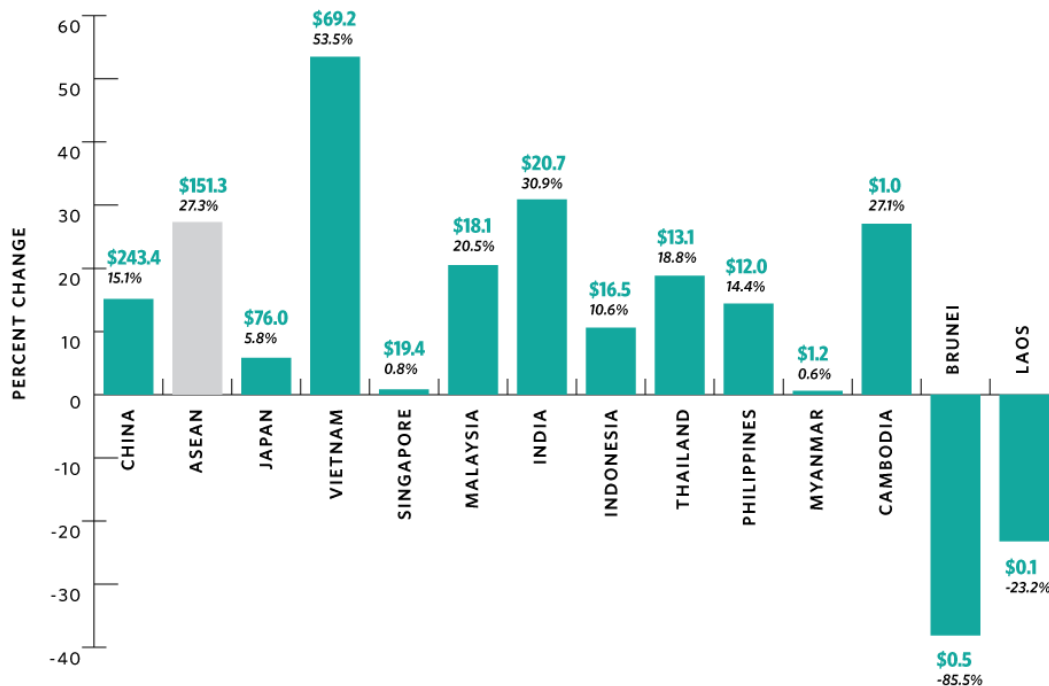
A korrupciós botrányai miatt lemondásra kényszerült Pak asszony után 2017 májusában hivatalba lépő [Mun Dzsein elnök](#) a Korea-közi megbékélést alapelvnek tekintő baloldali erők politikai hagyományát kívánta követni. Azonban teljesen reménytelennek látszott az Észak-Koreával való párbeszéd esélye, hiszen Kim Dzsongun provokatív lépéseivel csak tovább növelte a feszültséget 2017 folyamán is. Az új elnöknek ugyanakkor sürgősen kezelnie kellett a Kínával való viszony megromlását, mivel Peking „nem hivatalos” gazdasági nyomás alá helyezte Dél-Koreát. Különböző eszközökkel lényegében leállították a Koreába irányuló kínai turistaforgalmat, akadályozták a K-Pop sztárjainak kínai fellépését, és egyéb hasonló módokon okoztak gazdasági veszteséget. A helyzetet javítandó, Szöul előzetes tárgyalásokat kezdeményezett, amelynek eredményeként 2017 decemberében Mun Dzsein elnök Pekingbe utazott a kapcsolatok normalizálásának szándékával. A látogatás során sikerült egyezségekre jutni, mivel Szöul ígéretet tett, hogy nem kerül sor a betelepített THAAD-rendszer bővítésére, Peking pedig felhagyott a további nyomásgyakorlással. Fontos megjegyezni, hogy a két ország közötti kereskedelem tekintetében a politikai „mosolyszünet” összességében nem okozott törést, Kína napjainkban is Dél-Korea legfontosabb kereskedelmi partnere.

Míg elődje, Pak Kunhje a nem túl sikeresnek bizonyult Északkelet-Ázsiai Béke és Együttműködés Kezdeményezést (NAPCI) hirdette meg, Mun Dzsein külpolitikai kezdeményezése, az [új déli politika \(New Southern Policy, NSP\)](#) – először a Koreai Köztársaság történetében – Ázsia déli régióját, vagyis az ASEAN-országokat és Indiát célozta meg. Az új déli politika 2017-es meghirdetése óta eltelt időszak megmutatta, hogy – bár a diplomáciai aktivitás India irányába is növekedett – igazából a délkelet-ázsiai térség, vagyis az ASEAN-tagállamok, valamint az ASEAN regionális szervezete került a kezdeményezés fókuszába. Az új déli politika elindításával Mun elnök egyértelműen elődei Dél-Korea középhatalmi státuszát erősítő politikáját folytatta. Egy három pilléren alapuló stratégiát hirdetett meg: *People, Prosperity, Peace*, ahol az első pillér az oktatási, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok erősítését célozta, a második a gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok bővítését, míg a harmadik a politikai együttműködés fejlesztését irányozta elő. Mun elnök egy olyan időszakban indította el az Új Déli Politikát, amikor – a THAAD rakétavédelmi rendszer telepítése miatt – nem volt felhőtlen a kapcsolat Kínával, az ország legnagyobb kereskedelmi partnerével. Ebben a helyzetben gazdasági szempontból indokoltan merült fel a dél-ázsiai kapcsolatok fejlesztésének igénye, vagyis az a törekvés, hogy Dél-Korea diverzifikálja gazdasági kapcsolatrendszerét, és ezzel relatíve csökkentse gazdasága sebezhetőségét.

A politikai együttműködés fejlesztése érdekében komoly diplomáciai offenzíva bontakozott ki, Mun Dzsein elnök két év alatt hivatalos látogatást tett valamennyi ASEAN-tagállamban, amire nem volt korábban példa. Ezenkívül 2019-ben került sor az első Korea–ASEAN-csúcstalálkozóra, amelyen a koreai házigazda mellett

az ASEAN szervezete, valamint a tíz tagállam vezetői vettek részt. Ugyanakkor már az új déli politika elindításakor kerültek a bevett biztonságpolitikai témákat a politikai pillér definiálása során, és olyan, nem hagyományos biztonsági kihívásokkal kapcsolatban szorgalmazták az együttműködést, mint a vízbiztonság és a klímavédelem. Összességében elmondható, hogy a gazdasági kapcsolatok fejlesztésében – ez a *Prosperity* pillér – jóval jelentősebb eredményeket ért el a Mun-kormányzat, mint a politikai együttműködés területén. (A *People* pillér kibontakozását nagyrészt megakadályozta a koronavírus-járvány rohamszerű megjelenése 2020 elején.) Az alábbi diagram jól mutatja, mennyire dinamikus fejlődtek Dél-Korea kereskedelmi kapcsolatai az ASEAN-országokkal.

1 ábra.
Dél-Korea legnagyobb ázsiai gazdasági partnerei
A teljes kereskedelmi forgalom 2019 (milliárd USD)

Forrás: Korea Customs Service "Trade Statistics by Country" Korea Customs Service, 2019.

A Koreai Köztársaság természetesen már Mun elnök déli kezdeményezése előtt is fontos kapcsolatokat épített ki a délkelet-ázsiai térségben, hiszen a dél-koreai cégek jelen voltak a régióban a hatvanas évek óta, és Szöul aktívan részt vett az ASEAN Plus Three és az ASEAN Regionális Fórum tevékenységében megalakulásuktól, a kilencvenes évektől kezdődően. Az új déli politika – a korábbiakhoz képest – Szöul első autonóm kezdeményezésének tekinthető a térséget illetően, amelynek köszönhetően egy újfajta együttműködési folyamat indult el. Szöul növekvő

délkelet-ázsiai aktivitása egyértelműen megmutatta, hogy a dél-koreai külpolitika önálló kezdeményezésre képes, valamint komolyan gondolja a régióval való kapcsolatok fejlesztését.

[2018 elején kedvező fordulat állt be a Koreai-félszigeten](#), mivel Kim Dzsongun észak-koreai vezető váratlanul taktikát váltott, és békülékeny hangnemet ütött meg először Szöul, majd Washington irányában is. Anélkül, hogy belemennék a 2018–2019 folyamán a két Korea, valamint az Egyesült Államok és a KNDK között megtartott csúcstalálkozók részleteibe, röviden akképpen összegezhető ez az időszak, hogy ugyan a békefolyamat sikeresen beindult, de 2019 közepére kifulladt, majd az év végére teljesen leállt. Szembetűnő, hogy a „napfény-politika” korszakához képest az enyhülés ezen időszaka jóval rövidebb ideig tartott. Az amerikai–dél-koreai kapcsolatok szempontjából azonban sokkal lényegesebb, hogy miközben Mun Dzsein elnök politikai és eszmei értelemben teljesen azonosult a napfény-politika stratégiai céljaival, végig arra törekedett, hogy Washingtonnal folyamatosan egyeztetve és együttműködve valósítsa meg az előrehaladást. A dél-koreai elnök felismerte, hogy az Észak-Koreával való kapcsolatépítés kizárólag Amerikával szorosan együttműködve kivitelezhető. A szöuli kormányzat stratégiája az volt, hogy egyszerre kell haladnia a két Korea közötti, valamint a Phenjan és Washington közötti politikai-diplomáciai közeledésnek. Felismerték, hogy a Korea-közi tartós megbékélés elképzelhetetlen az USA és a KNDK viszonyának normalizálása nélkül. Elődjeihez képest Mun Dzsein jóval körültekintőbb volt, és mindent elkövetett, hogy az Amerikával való pozitív viszonyt töretlenül fenntartsa. A békefolyamat alapvető sikeretelensége ellenére elmondható, hogy Mun Dzsein és csapata rendkívül alapos és professzionális módon készítette elő és ágyazott meg az amerikai–észak-koreai párbeszédnek, és nem rajtuk, hanem Phenjanon múlt, hogy a folyamat eredménytelenül zárult.

Ha az elmúlt negyedszázad távlatába helyezzük Mun elnök külpolitikai stratégiáját, akkor megállapíthatjuk, arra törekedett, hogy egyfajta szintézist teremtsen baloldali, illetve jobboldali elődjei külpolitikai elképzelései között. Elmondható, hogy míg a baloldali elnökökhöz köthető napfény-politika Észak-Koreát és a Korea-közi együttműködés fejlesztését tekintette prioritásnak, addig a konzervatív kormányzatok Dél-Korea középhatalmi ambícióinak megvalósítását helyezték a külpolitika fókuszába. Mun elnök nagy erőket mozgósított annak érdekében, hogy mindkét stratégiai törekvést egyszerre érvényesítse. Abban is Mun elnök „kiegyenlítő” külpolitikai tudatosságát kell látnunk, hogy nemcsak mellőzte a dél-koreai baloldali hagyományban megtalálható Amerika-ellenességét, hanem gyakorlatilag folytatta jobboldali elődeinek az Egyesült Államokkal való szoros együttműködésen alapuló politikáját. Ennek jelentőségére a későbbiekben még visszatérünk.

KOREAI KÜLPOLITIKA AZ AMERIKAI–KÍNAI RIVALIZÁLÁS KONTEXTUSÁBAN

Időközben a Trump-adminisztráció magáévá tette és saját igényeire szabta az eredetileg Japán külpolitikai műhelyében született koncepciót a szabad és nyitott Indo-Csendes-óceánról (Free and Open Indo-Pacific), és ennek jegyében élesztette újjá a [Négyoldalú Biztonsági Párbeszéd \(Quad\)](#) együttműködést. A Quad együttműködés országai, vagyis az Egyesült Államok, Japán, Ausztrália és India külügyminiszterei a 2019 szeptemberében tartott New York-i találkozójukon kinyilvánították érdekeltségüket a szabad és nyitott indo-csendes-óceáni régió fenntartása mellett. A koronavírus-járvány világméretű elterjedése okán a Quad négy országa egyeztetést kezdeményezett a pandémia jelentette kihívásokról, amelyre meghívták Dél-Korea, Vietnám és Új-Zéland külügyi képviselőit is (akik miniszteri szint alatt vettek részt az egyeztetésen). Ez a formáció a [Quad Plus](#) elnevezést kapta, és nyilvánvalóan felmerült a kérdés, hogy ez a három ország formálisan is csatlakozik-e a Quad „kemény magjához” vagy létrejön-e tartós jelleggel egy Quad Plus névre hallgató kibővített multilaterális formátum. Bár Pekingben mindvégig gyanakodva tekintettek az újjáélesztett Quadra, aggodalomra igazából az adott okot, amikor Mike Pompeo 2020 októberében a Quad-országok külügyminiszteri szintű tanácskozásán kifejtette, hogy Amerika célja „[igazi biztonsági együttműködéssé](#)” intézményesíteni a Quadot, valamint „megfelelő időben” bővíteni annak érdekében, hogy a „Kínai Kommunista Párt mindannyiunkat érintő kihívásával szemben fel tudjunk lépni.”

2020 novemberében Mun Dzsein elnök meghirdette az új déli politika (New Southern Policy, NSP) kibővítését az [NSP Plus](#) programmal, amely lényegében a pandémia okozta problémákra fókuszáló közös gazdasági, infrastrukturális és egészségügyi projekteket irányoz elő. Bár az NSP Plus jelentős mértékben nem adott hozzá a 2017-ben meghirdetett három pilléres stratégiához, megerősítette, hogy Dél-Korea továbbra is ragaszkodik saját önálló külpolitikai kezdeményezéséhez. Ez abban a kontextusban értékelendő, hogy az Egyesült Államok amellet kötelezte el magát, hogy a szabad és nyitott indopacifikus térségről kialakított stratégiai koncepciójára alapozza a régióra vonatkozó külpolitikáját. Mun elnök megfogalmazása szerint a két fél közös szándéka „[harmonikus együttműködést kialakítani Korea új déli politikája és az Egyesült Államok indopacifikus stratégiája között](#)”. Ez azt jelenti, hogy Szöul nem adja fel önálló külpolitikai irányvonalát, ugyanakkor kész megtalálni a közös nevezőt a két ország elképzeléseiben. Az új déli politika ilyenén megerősítése azt is implikálta, hogy nem várható Dél-Korea formális csatlakozása a Quad kezdeményezéshez, bár az elképzelhető, – különösen, ha ismét jelentősen romlana a járványhelyzet – hogy a Quad Plus alkalmi egyeztetéseiben részt venne.

A 2021 januárjában hivatalba lépett Joe Biden elnök nemcsak folytatta a Quad együttműködés megerősítésének politikáját, hanem magasabb sebességbe is kapcsolta. Az addig külügyminiszteri szinten történő koordináció helyett 2021 márciusában a négy

ország vezetői online egyeztettek, majd szeptemberben megtartották Washingtonban az első rendes, személyes részvétellel zajlott legmagasabb szintű találkozót. [Számos elemzés](#) látott napvilágot arról, hogy a Biden-adminisztráció igyekszik rávenni a szöuli kormányzatot a Kína „feltartóztatására” irányuló Quad kezdeményezéshez való csatlakozásra. Dél-Korea azonban láthatóan ódzkodik egy Kína-ellenes éllel létrehozott együttműködésben való részvételtől, és erre az a leginkább elfogadott magyarázat, hogy lassan már két évtizede Kína az ország legjelentősebb kereskedelmi partnere. Ez természetesen helytálló, de ehhez még hozzá kell tenni, hogy egy baloldali kormány nem mondhat le a Korea-közi kapcsolatok javítására való törekvésről, és Peking szerepe megkerülhetetlen Észak-Korea vonatkozásában. Tehát a gazdasági okok mellett „nemzetpolitikai” szempontok is súlyosan esnek a latba abban, hogy a jelenlegi szöuli kormányzat nem kívánja elidegeníteni Pekinget.

Az új déli politika is fontos szerepet játszik abban, hogy Dél-Korea miképpen pozicionálja magát az amerikai–kínai rivalizálás kontextusában. Egyfelől az új déli politika a Koreai Köztársaság középhatalmi státuszának erősítésére szolgál, hiszen egy önálló – és összességében sikeres – külpolitikai kezdeményezés jelentősen emeli Szöul státuszát a nemzetközi szintén. Másfelől, mint a fentiekben kifejtettem, az új déli politikához való ragaszkodás az indopacifikus stratégiai koncepciótól való távolságtartást implikálja, és ez már önmagában a Quad típusú formációkból való kimaradás irányába mozgatja Szöult. Tehát Szöult a két nagyhatalom közötti egyensúlyozásra készíti az, hogy Pekingtől nem akar túlságosan eltávolodni a kétoldalú gazdasági kapcsolatok és Kína Észak-Koreához való „erős bekötöttsége” okán, az önálló külpolitikai kezdeményezés, az új déli politika hangsúlyos továbbvitele érdekében pedig nem közeledhet az eddigieknél jobban Washingtonhoz. Az új déli politikának azonban van egy második funkciója is éppen az amerikai–kínai rivalizálás vonatkozásában. [A Koreai Köztársaság az ASEAN-országokkal együtt a két nagyhatalom közötti stratégiai versengés tompításában érdekelt](#); vagyis fontos számukra a multilaterális együttműködési formák erősítése, és az, hogy a két nagyhatalmat minél intenzívebben bevonják a regionális együttműködés kereteibe, ezáltal is csökkentve a közöttük kialakuló rivalizálás életét. Ezért támogatja mind az ASEAN, mind Dél-Korea az ASEAN *centrality* elvének az érvényesítését a régió vonatkozásában. Ez annak szorgalmazását jelenti, hogy az ázsiai és csendes-óceáni térség államai az ASEAN adta multilaterális keretekben rendezzék a felmerülő politikai és biztonsági problémákat, és hogy az ASEAN legyen az a regionális szervezet, amely centrális szerepet tölt be a béke és biztonság megőrzése érdekében. Az ASEAN-országok és Dél-Korea számára egyértelmű, hogy a nagyhatalmak közötti versengés kieleződése, a feszültség növekedése csak csökkentheti a külpolitikai mozgásterüket.

Fontos rámutatni, hogy az Amerika és Kína közötti kényes balanszírozás mellett – és annak dacára, hogy Dél-Korea várhatóan nem fog csatlakozni az Egyesült Államok által újjáélesztett Quad együttműködéshez – Szöul és Washington kétoldalú kapcsolata pozitív irányba változott a Biden-adminisztráció hivatalba lépése óta. Ez alapvetően annak köszönhető, hogy míg Trump elnök „üzleti alapokra”

kívánta helyezni a két ország közötti védelmi szövetséget, addig Joe Biden lényegében visszatért a megszokott kerékvágásba. A fő nézeteltérést a Trump-érában az adta – és ez jól tükrözte az elnök üzleti szemléletét –, hogy az amerikai fél 400 százalékos hozzájárulás-emelést követelt a koreai féltől az ott állomásozó amerikai csapatok fenntartásának finanszírozásában. A 2019–2020 folyamán majdnem két évig elhúzódó tárgyalásokon nem is sikerült megállapodásra jutni arról, miképpen osztozzanak az amerikai csapatok állomásoztatásának költségein. A Biden-adminisztráció eltérő hozzáállását mutatta, hogy két hónap alatt [megegyeztek egy 13,9 százalékos emelésben](#). Szintén eredményesnek tekinthető Mun elnök 2021 májusában tett washingtoni látogatása. A kétoldalú együttműködés fejlesztését jelentő megállapodásokon túlmenően a látogatás elsődleges hozadéka a bizalom helyreállítása volt a két ország közötti védelmi szövetség vonatkozásában. Fontos üzenete volt annak, hogy Biden elnök első két külföldi látogatója a japán miniszterelnök, illetve a dél-koreai elnök volt. Ez Washingtonnak a térség biztonsága iránti elkötelezettségét volt hivatva demonstrálni, és azt, hogy a Biden-adminisztráció – Trump elnök politikai stílusától elhatárolódva – ismét kiszámítható partnerként fog viselkedni szövetségesei irányában.

KONKLÚZIÓ

Lassan a végéhez közeledik Mun elnök hivatali ideje – márciusban tartják a soron következő elnökválasztást –, így megvonhatjuk a mérlegét annak, hogy miképpen alakult a Koreai Köztársaság és az Egyesült Államok közötti viszony az elmúlt öt évben. Mint korábban említettem, az elnök külpolitikai stratégiájában egyfajta szintézisre törekedett baloldali és konzervatív elődei politikái között. Egyszerre akarta javítani a Korea-közi együttműködést – a korábbi napfény-politika szellemében – és erősíteni Dél-Korea középhatalmi státuszát, ami konzervatív elődei kiemelt célkitűzése volt. Észak-Korea vonatkozásában felismerte, hogy a két Korea közötti kapcsolatok érdemben csak akkor javíthatók, ha egyben sikerül normalizálni a Washington és Phenjan közötti viszonyt. Ezzel elkerülte baloldali elődei, különösen No Muhjon elnök hibáját, aki Amerika bevonása nélkül akarta erőltetni az Észak-Koreával való megbékélést. Mun elnök elképzelése tehát megfelelő volt, és Kim Dzsongun észak-koreai vezető kompromisszumképtelenségén múlt, hogy nem sikerült érdemi áttörést elérni. Dél-Korea középhatalmi ambícióit illetően Washington támogatta Szöul növekvő nemzetközi szerepvállalását, ugyanakkor az új déli politikához mint önálló külpolitikai kezdeményezéshez való ragaszkodás és a Kína esetleges elidegenítésétől való félelem együtt arra készítette a Mun-kormányzatot, hogy bizonyos távolságot tartson az Egyesült Államok térségbeli törekvéseivel kapcsolatban. Ez egy sajátos súrlódási pont a két ország viszonyában, amely várhatóan fennmarad Mun elnök utódának hivatali ciklusa alatt is.